

Zobārstu un zobārstniecības studentu sniegtās rekomendācijas pacientiem par mutes veselību Latvijā un Čīlē

*Anete Sopule¹, Katrīna Andrejeva¹, Jaime Aguila²,
Pablo Toloza², Egīta Senakola¹, Anda Brinkmane¹,
Sergio Uribe², Ilze Maldupa¹*

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Zobu terapijas
un mutes veselības katedra, Latvija

² Čīles Dienvidu universitāte

Ievads. Pēc PVO datiem, mutes saslimšanas ierindojas starp desmit biežākajām neinfekciozajām slimībām pasaulē, tādēļ ir svarīgi, lai medicīnas speciālisti rūpētos ne tikai par saslimšanu ārstēšanu, bet arī par to profilaksi.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Noskaidrot, kādas rekomendācijas saviem pacientiem sniedz zobārsti un zobārstniecības studenti Latvijā (LV) un Čīlē (CL), kāda ir attieksme pret rekomendāciju būtiskumu un vai pastāv atšķirības starp rekomendācijām un attieksmi Latvijā un Čīlē.

2014. gadā veicām šķērsriezuma pētījumu ar iepriekš tulkotu (no angļu valodas uz latviešu un spāņu valodu) un validētu anketu (Kronbaha alfa = 0,73, Koena kapa = 0,80). Anketa tika izdalīta papīra formātā visiem 4. un 5. kursa zobārstniecības studentiem Latvijā un 4.–6. kursa studentiem Čīles Dienvidu universitātē, Svētā Sebastiana Universitātē, kā arī zobārstiem Valdivijā, Čīlē, bet visiem Latvijas zobārstiem tika izsūtītas elektroniskas anketas. Dati tika ievadīti elektroniskā formātā *ad hoc* formā, analizēti ar aprakstošo statistiku, bet divu grupu salīdzināšanai tika izmantots Hī kvadrāta tests pie 5% ticamības līmeņa, izmantojot statistikas programmu "R".

Rezultāti. Tika saņemtas 387 zobārstu (117 CL, 270 LV) un 277 zobārstniecības studentu (225 CL, 52 LV) aizpildītas anketas. Čīlē 85,5% zobārstu sniedz rekomendācijas par mutes veselību visiem pieaugušajiem pacientiem, bet Latvijā to dara tikai 47,8% zobārstu ($p = 0,016$). Līdzīgas atšķirības ir arī starp zobārstniecības studentiem ($p = 0,027$). Noteiktas rekomendācijas par zobu pastas daudzumu uz birstītes sniedz vairums Čīles zobārstu un zobārstniecības studentu, bet tikai mazāk nekā puse Latvijas zobārstu un studentu ($p < 0,01$). Starp abu valstu aptaujātajiem tika uzrādīta līdzīga attieksme pret mutes dobuma higiēnas nozīmi uz mutes veselību (CL 89,7%, LV 99,0%); gandrīz visi respondenti atzīst, ka rekomendāciju sniegšana var uzlabot mutes veselību (CL 94%, LV 97,4%), tomēr zobārsti atzīst, ka nesniedz pietiekami daudz rekomendāciju saviem pacientiem (CL 83,6%, LV 61,5%; $p < 0,01$). Latvijas zobārsti mutes veselību saviem pacientiem vērtē labāku nekā Čīles zobārsti ($p < 0,01$), un Latvijas zobārsti arī augstāk vērtē palīgpersonāla nozīmi pacientu izglītošanā (palīgpersonāla nozīmi vērtē pozitīvi 36,6% no Čīles un 87% no Latvijas).

Secinājumi. Latvijas zobārsti un zobārstniecības studenti retāk un mazāk nekā Čīlē saviem pacientiem sniedz rekomendācijas par mutes veselības veicināšanu. Pētot attieksmi, noskaidrojām, ka Latvijas speciālisti iedzīvotāju mutes veselību vērtē labāk nekā Čīles zobārsti, un Latvijas zobārsti un studenti augstāk vērtē palīgpersonāla nozīmi pacientu izglītošanā par mutes veselību. Tas varētu būt saistīts ar to, ka atšķirībā no Čīles Latvijā aktīvi darbojas zobu higiēnisti.